

پیوست شماره هشت

شیوه نامه ارزشیابی فعالیت‌های دانش پژوهی آموزشی

(بند ۶ ماده ۲ آیین نامه ارتقای اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها)

ویرایش دوم - مرداد ماه ۱۳۹۸

مقدمه:

دارا بودن یک نظام آموزشی و پژوهشی پویا و بالنده مستلزم حفظ جایگاه مؤسسات آموزش عالی در جهت انجام هر سه حیطه فعالیت آنها شامل آموزش، پژوهش و ارائه خدمت است. از آنجا که فعالیت‌های آموزشی بخش مهمی از رسالت مؤسسات آموزش عالی و قسمت عمده‌ای از عملکرد اعضای هیأت علمی را تشکیل می‌دهند، ضروری است تلاش و کوشش ایشان در این عرصه نیز به نحو مناسب ارزیابی و ارزش گذاری شود. وجود چنین ساز و کاری سبب خلق ارزش‌های بدیع و آثار مفیدی در حیطه آموزش خواهد شد که جوهره آن ایمان و اخلاص، علم و تجربه، ابتکار و خلاقیت و تلاش صاحبان خرد و اندیشمندان و تلاشگران عرصه‌های آموزش می‌باشد.

این شیوه‌نامه به منظور اجرای بهینه ارزشیابی فعالیت‌های دانش پژوهی آموزشی (بند ۶ ماده ۲ آیین نامه ارتقای اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها) تدوین شده است.

ماده ۱. هدف:

هدف از تدوین این شیوه نامه تعیین چگونگی مستند ساختن، ارزیابی جامع، دقیق و منصفانه و امتیازدهی آموزش دانشورانه و دانش پژوهی در زمینه آموزش علوم پزشکی است که در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور انجام شده است.

ماده ۲. تعاریف:

۱- آموزش دانشورانه: فعالیت آموزشی نوآورانه است که دارای اهداف شفاف، متدولوژی مشخص، مبتنی بر شواهد موجود (آماده سازی مناسب) و دارای نتایج مشخص است

۲- دانش پژوهی آموزشی: آموزش دانشورانه‌ای است که علاوه بر چهار معیار فوق به نحو مناسبی منتشر شده و در معرض نقد دیگران قرار گرفته باشد.

۳- سطح نوآوری: نو بودن یک فرایند می‌تواند در سطح دپارتمان (گروه) آموزشی، دانشکده، دانشگاه، کشوری باشد. منظور از نوآوری در سطح کشوری الزاماً به معنای اجرای فرایند در گستره کشوری (ملی) نیست بلکه اجرای آن برای اولین بار در کشور (حتی در سطح یک دانشگاه) نیز می‌باشد.

ماده ۳. ساختار ارزیابی:

مرجع اصلی تأیید کننده فعالیت‌های دانش پژوهی آموزشی در کشور، کمیته کشوری ارزیابی آموزش دانشورانه و دانش پژوهی آموزش علوم پزشکی است که در حوزه معاونت آموزشی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی تشکیل می‌گردد. ساختار ارزیابی در دو سطح دانشگاهی و کشوری به شرح زیر سازماندهی می‌شود:

الف: بررسی فعالیت‌های آموزش دانشورانه و دانش پژوهی آموزشی در سطح کشوری

(۱) مرجع اصلی ارزشیابی و تعیین امتیاز فعالیت‌های موضوع بند ششم از ماده ۲ آیین‌نامه ارتقا، «کمیته کشوری ارزیابی فعالیت‌های آموزش دانشورانه و دانش پژوهی آموزش علوم پزشکی» است (که از این پس به اختصار «کمیته کشوری دانش پژوهی» نامیده می‌شود).

(۲) اعضای این کمیته مرکب از معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا نماینده تام‌الاختیار وی (رئیس کمیته)، رئیس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت (دبیر کمیته)، دو نفر نماینده از هیأت ممیزه مرکزی و سه نفر از صاحب‌نظران آموزش علوم پزشکی به پیشنهاد رئیس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت و تأیید معاون آموزشی وزارت می‌باشد. کمیته مذکور می‌تواند در صورت لزوم و بنا بر صلاحدید رئیس کمیته به تناسب از افراد مطلع یا صاحب نظر دیگر از جمله دبیر/مدیر دبیرخانه‌ها/واحدهای حوزه معاونت آموزشی وزارت حسب موضوع مورد بررسی دعوت به عمل آورد تا بدون حق رأی در جلسات شرکت نمایند.

(۳) مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان دبیرخانه کمیته کشوری دانش پژوهی موظف است نتایج بررسی مستندات را به دانشگاه مربوطه اعلام نماید.

(۴) به منظور تسریع در فرایند ارزشیابی و تعیین امتیاز فعالیت‌های آموزش دانشورانه و دانش پژوهی آموزشی در دانشگاه‌های دارای هیأت ممیزه مستقل، انجام فرایند ارزشیابی و تعیین امتیاز به کمیته‌های دانشگاهی دانش پژوهی تا پایان شهریور سال ۱۳۹۷ تفویض می‌شود. تصمیم‌گیری در خصوص تمدید مدت تفویض اختیار به هر دانشگاه، بر اساس نحوه عملکرد کمیته دانشگاهی دانش پژوهی و توسط کمیته کشوری دانش پژوهی انجام می‌شود.

ب: بررسی فعالیت‌های آموزش دانشورانه و دانش پژوهی آموزشی در سطح دانشگاهی

(۱) در هر یک از دانشگاه‌های دارای هیأت ممیزه مستقل، «کمیته دانشگاهی ارزیابی فعالیت‌های آموزش دانشورانه و دانش پژوهی آموزش علوم پزشکی» تشکیل می‌شود که کمیته تخصصی هیأت ممیزه تلقی شده و از این پس در این شیوه‌نامه به اختصار «کمیته دانشگاهی دانش پژوهی» نامیده می‌شود. محدوده اختیار این کمیته در هر دانشگاه بر اساس اختیارات تفویض شده از سوی کمیته کشوری دانش پژوهی تعیین می‌شود.

(۲) اعضای کمیته دانشگاهی دانش پژوهی عبارتند از معاون آموزشی دانشگاه (رئیس کمیته)، مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه (دبیر کمیته)، یک نفر از اعضای هیأت علمی به نمایندگی هیأت ممیزه دانشگاه، و دو نفر از صاحب‌نظران و کارشناسان آموزش علوم پزشکی به پیشنهاد مدیر مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه و تأیید هیأت ممیزه. کمیته می‌تواند از رئیس دانشکده و مدیر دفتر توسعه آموزش دانشکده ذربط و نیز برخی صاحب‌نظران بر حسب موضوع برای شرکت در جلسه (بدون حق رأی) دعوت کند.

(۳) شرایط اعضای حقیقی کمیته عبارتند از:

- داشتن سابقه برجسته آموزشی
- آشنایی با دانش آموزش علوم پزشکی
- التزام به رعایت اصول اخلاق در داوری
- ترجیحاً سابقه حداقل ۵ سال کار به عنوان عضو هیأت علمی
- ترجیحاً دارا بودن رتبه دانشیاری یا استادی

۴) در دانشگاه‌هایی که هیأت ممیزه مستقل ندارند نیز کمیته دانشگاهی دانش پژوهی با ترکیب مشابهی (یک نفر از اعضای هیأت علمی به نمایندگی کمیته منتخب دانشگاه، و دو نفر از صاحب‌نظران و کارشناسان آموزش علوم پزشکی به پیشنهاد مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه و تأیید کمیته منتخب) جهت کارشناسی اولیه و داوری فعالیت‌های موضوع بند ششم ماده ۲ آیین‌نامه ارتقا تشکیل می‌شود. رأی این کمیته پس از بررسی و تأیید در کمیته کشوری دانش پژوهی قابل احتساب در پرونده ارتقای متقاضی خواهد بود.

ماده ۴. فرایند ارائه و ارزشیابی فعالیت‌های موضوع بند ششم ماده ۲:

۱) لازم است فرد متقاضی مستندات، شواهد و مدارک لازم در خصوص فعالیت‌های مورد نظر را در سامانه ملی فعالیت‌های نوآورانه آموزشی (به آدرس <http://meded.behdasht.gov.ir>) ثبت نماید.

۲) مستندات ارائه شده در بخش فعالیت‌های دانش پژوهی آموزشی باید علاوه بر اطلاعات مربوط به کمیت، کیفیت فعالیت انجام شده و تأییدیه اجرایی از بالاترین مقام آموزشی در سطح مورد نظر (سطح نوآوری)، دارای شواهدی دال بر تعامل با سطوح مختلف جامعه آموزشی علوم پزشکی در خصوص گزارش نتایج آن فعالیت باشد. هر چند مصادیق این تعامل محدود به موارد زیر نمی‌باشد اما عمده‌ترین مصادیق آن عبارتند از:

- برگزاری کارگاه‌های آموزشی
- ایراد سخنرانی در مورد نتایج فعالیت آموزشی صورت گرفته یا محصول آن به صورت مدعو در حوزه‌های وسیع‌تر (سایر گروه‌ها/دانشکده‌ها/دانشگاه‌ها)
- ارائه نتایج در کنگره‌های علمی
- انتشار در مجلات علمی-پژوهشی
- ثبت فعالیت‌ها در تارنماهای (website) مرتبط با نوآوری آموزشی از جمله MedEdPORTAL، و یا موارد مشابه

۳) فعالیت می‌تواند وارد فرایند داوری شود که حائز تمام شرایط زیر باشد:

۳-۱- مرتبط با حوزه آموزش یکی از رده‌های فراگیران علوم پزشکی (دانشجویان، دستیاران، آموزش مداوم جامعه پزشکی) یا اعضای هیأت علمی باشد. بنابر این فعالیت‌های مرتبط با آموزش سلامت عمومی مشمول بند ششم ماده ۲ آیین‌نامه ارتقا (فعالیت‌های آموزش دانشورانه یا دانش پژوهی آموزشی) نخواهند بود.

۳-۲- در عمل به اقدامی برای بهبود کیفیت آموزش منجر شده باشد. بنابر این طرح‌هایی که صرفاً ماهیت نظریه پردازی و ارائه پیشنهاد بدون انجام مداخله دارند مشمول بند ششم ماده ۲ آیین‌نامه ارتقا (فعالیت‌های آموزش دانشورانه یا دانش پژوهی آموزشی) نخواهند بود. همچنین پژوهش‌های آموزشی که صرفاً ماهیت تولید علم دارند و همراه با اقدامی برای اصلاح روندهای آموزشی دانشگاه‌ها نبوده‌اند نیز قابل بررسی در بند ششم از ماده ۲ آیین‌نامه ارتقا نیستند.

۳-۳- لازم است در زمان داوری، فرایند مورد نظر در حال اجرا باشد.

۳-۴- فرایند باید به اندازه کافی در آموزش دانشگاه استقرار پیدا کرده باشد. به این منظور لازم است:

- فعالیت‌هایی که اجرای مستمر دارند حداقل باید به مدت شش ماه ادامه یافته یا محصول آن حداقل به مدت شش ماه مورد استفاده قرار گرفته باشد.

- فعالیت‌هایی که می‌تواند به طور مکرر اجرا شود باید حداقل دو بار انجام شده یا مورد استفاده قرار گرفته باشد.

- اگر جنس فعالیت، به صورت تدوین برنامه یا سند سیاست‌گذاری یا آیین نامه و دستورالعمل است که یک بار انجام می‌شود اما بعد از تصویب، تأثیر مستمر خواهد داشت، باید به تصویب مراجع ذیصلاح رسیده باشد.

(۴) پس از اطمینان در خصوص احراز شرایط ورود به داوری، بررسی وجود معیارهای شش گانه دانش پژوهی آموزشی (Glassick) به شرح زیر توسط کمیته دانشگاهی/کشوری دانش پژوهی انجام می‌شود:

(۱) اهداف مشخص

(۲) آماده سازی کافی

(۳) استفاده از روش‌های مناسب

(۴) ارائه نتایج مهم

(۵) معرفی مؤثر برنامه

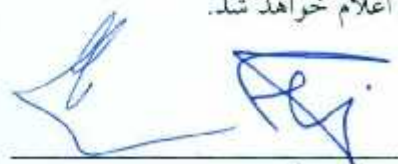
(۶) برخورد نقادانه

(۵) وجود چهار معیار اول، شرط لازم برای کسب امتیاز از هر یک از فعالیت‌های مندرج در بند ششم ماده ۲ آیین نامه ارتقا است که در این صورت آموزش دانشورانه (Scholarly Education) محسوب می‌شود. اگر هر یک از موارد ۱ تا ۴ وجود نداشته باشد، به فعالیت مورد نظر از این بند امتیازی تعلق نمی‌گیرد. در صورت تحقق تمامی ۶ معیار گلاسیک در یک فعالیت، آن فعالیت مصداق دانش پژوهی آموزشی است (Educational Scholarship) و امتیاز آن می‌تواند در ماده ۳ (حداکثر تا پنجاه درصد امتیاز لازم اعم از شرطی و غیرشرطی) لحاظ شود.

تبصره: انجام فعالیت آموزشی برای اولین بار به خودی خود دانش پژوهی تلقی نمی‌شود و باید تمام معیارهای دانش پژوهی را داشته باشد.

(۶) کمیته دانشگاهی دانش پژوهی می‌تواند نوآوری فعالیت‌های صورت گرفته را حداکثر تا سطح دانشگاه تعیین و امتیازدهی نماید.

۶-۱- در صورتی که از ابتدا صاحبان فرایند متقاضی تأیید انجام کار به عنوان «اولین بار در سطح کشور» باشند؛ لازم است ابتدا فرایند دانش پژوهی آموزشی در کمیته دانشگاهی تأیید شده و در صورت تأیید دانش پژوهی آموزشی آن در این کمیته، برای تأیید و محاسبه امتیاز به کمیته کشوری دانش پژوهی ارسال شود. چنانچه از ابتدا صاحبان فرایند در این خصوص درخواستی نداشته باشند و بنا به تشخیص کمیته دانشگاهی این فعالیت برای اولین بار در کشور انجام شده باشد، در صورت موافقت صاحبان فرایند، مستندات مربوطه برای کمیته کشوری دانش پژوهی ارسال و تصمیم‌گیری در خصوص آن در این کمیته انجام می‌گیرد. در صورت عدم موافقت صاحبان فرایند، امتیاز در سطح دانشگاهی و رأساً توسط کمیته دانشگاهی محاسبه و اعلام خواهد شد.

۶-۲- در مورد فرایندهای آموزشی که با همکاری چند دانشگاه انجام می‌شوند:

الف. در صورتی که فرایند آموزشی در گستره کشوری انجام شده باشد، فرایند آموزشی از یکی از دانشگاه‌های محل فعالیت مجریان فرایند مورد نظر، وارد روند داوری و امتیازدهی می‌شود و برای تأیید نهایی و تقسیم امتیاز بین صاحبان فرایند به کمیته کشوری ارجاع می‌شود. تصمیم‌گیری کمیته کشوری از نظر تأیید و رد و همچنین توزیع امتیاز برای کلیه دانشگاه‌های محل فعالیت صاحبان و همکاران فرایند لازم الاجرا خواهد بود.

ب. در صورتی که فرایند آموزشی در گستره کشوری انجام نشده باشد، هر دانشگاه به صورت مستقل نسبت به بررسی و امتیازدهی فرایند آموزشی در دانشگاه خود تصمیم‌گیری می‌کند و رأی و امتیازات تعیین شده در کمیته دانشگاهی یک دانشگاه برای سایر دانشگاه‌ها لازم الاجرا نیست.

۷) در صورتی که برنامه‌های ارتقای کیفیت و یا برنامه‌های درازمدت و کلیدی آموزشی در دستور کار دانشگاه قرار گیرد؛ لازم است ارتباط آن برنامه‌ها با هر یک از حیطه‌ها مشخص شده و در حیطه خود مورد ارزیابی قرار گیرد.

۸) فرایندهای آموزشی دانشگاهی که از سال ۱۳۹۴ و بعد از آن در مرحله کشوری جشنواره شهید مطهری رتبه کشوری کسب کرده و یا قابل تقدیر شناسایی شده‌اند، دانش پژوهی آموزشی شناخته می‌شوند. در صورتی که فرایند مزبور رتبه کشوری کسب نموده است لازم است کمیته دانشگاهی دانش پژوهی امتیاز آن را معادل فرایندهای کشوری دانش پژوهی محاسبه و اعلام نماید و در صورتی که فرایند قابل تقدیر بوده است، امتیاز آن معادل فعالیت‌های دانشگاهی دانش پژوهی خواهد بود. در این موارد ارسال فرایندها برای کمیته کشوری دانش پژوهی ضرورتی ندارد.

۹) مسئولیت تأیید نهایی امتیاز فعالیت‌های مرتبط با اعضای هیأت علمی متقاضی از دانشگاه‌های فاقد هیأت ممیزه بر عهده کمیته کشوری دانش پژوهی است. در این ارتباط لازم است فرایند مربوطه در سامانه ثبت، بررسی مطابق با فرایندهای دانشگاه‌های دارای هیأت ممیزه انجام گرفته و پس از ثبت رأی کمیته دانشگاهی در سامانه، برای تأیید کمیته کشوری از طریق سامانه ارسال گردد.

۱۰) در مورد فرایندهای آموزشی که به سفارش و درخواست یکی از واحدهای ستادی (اعم از دبیرخانه‌ها یا مراکز و دفاتر ستاد معاونت آموزشی وزارت) انجام می‌شوند، فرایند از درگاه واحد ستادی مرتبط به صورت مستقیم وارد روند داوری کمیته کشوری دانش پژوهی می‌شود. تصمیم‌گیری کمیته کشوری دانش پژوهی از نظر تأیید و رد و همچنین توزیع امتیاز برای کلیه دانشگاه‌های محل فعالیت صاحبان و همکاران فرایند لازم الاجرا خواهد بود.

تبصره: گواهی‌های صادر شده از سوی سایر دبیرخانه‌های ستادی وزارت برای استفاده تحت عنوان دانش پژوهی آموزشی تنها در صورتی قابل استفاده است که فرایند فوق در مورد آنها طی شده و امتیاز توسط کمیته دانش پژوهی کشوری صادر شود.

۱۱) در خصوص گواهی‌های دانش پژوهی آموزشی (اعم از کشوری و دانشگاهی) که پیش از آخرین آیین نامه ارتقا (ابلاغ شده در سال ۹۵) صادر شده است، در صورتی که متقاضی بخواهد از امتیاز آن به عنوان دانش پژوهی آموزشی در ماده ۳ استفاده کند؛ لازم است با ثبت در سامانه، روند داوری جدید را مطابق با آیین نامه فعلی طی و کسب امتیاز نماید.

ماده ۵. معادل سازی امتیازات دانش پژوهی آموزشی در ماده ۳ آیین نامه ارتقا

۱) چنانچه فعالیتی تمام معیارهای گلاسپک را داشته باشد، امتیاز آن می تواند در ماده ۳ (حداکثر تا ۵۰ درصد امتیاز لازم اعم از شرطی و غیرشرطی) به شرح زیر لحاظ شود:

الف. امتیاز قابل انتقال دانش پژوهی آموزشی عضو هیأت علمی (اعم از صاحبان یا همکاران فرایند) به ماده ۳ برای ارتقا می تواند حداکثر ۵۰ درصد امتیاز کل محاسبه شده برای عضو هیأت علمی در این ماده باشد و این مقدار در حداقل امتیاز بند الف شروط الزامی ماده ۳، از مابقی به استادیاری حداکثر ۱۵ امتیاز، از استادیاری به دانشیاری حداکثر ۱۷/۵ امتیاز و از دانشیاری به استادی حداکثر ۲۲/۵ امتیاز می باشد.

ب. مشارکت در دو فرایند کشوری دانش پژوهی آموزشی به عنوان صاحب اصلی فرایند معادل یک مقاله انگلیسی تحقیقی اصیل موضوع بند «ب» ماده ۱۲ شیوه نامه اجرایی آیین نامه ارتقا (شروط لازم جهت ارتقا از ماده ۳ اعضای هیأت علمی آموزشی) می باشد و می تواند جایگزین یک مقاله موضوع این بند گردد.

ج. مشارکت در دو فرایند کشوری دانش پژوهی آموزشی به عنوان صاحب اصلی فرایند معادل یک مقاله انگلیسی تحقیقی اصیل موضوع بند «ج» ماده ۱۲ شیوه نامه اجرایی آیین نامه ارتقا (شروط لازم جهت ارتقا از ماده ۳ اعضای هیأت علمی آموزشی) می باشد و می تواند حداکثر جایگزین یک مقاله از سه مقاله این بند گردد.

د. مشارکت (اعم از صاحب یا همکار) در هر فرایند دانش پژوهی آموزشی دانشگاهی معادل یک مقاله به زبان خارجی بند «د» ماده ۱۲ شیوه نامه اجرایی آیین نامه ارتقا (شروط لازم جهت ارتقا از ماده ۳ اعضای هیأت علمی آموزشی) می باشد و هر هیأت علمی می تواند برای مرتبه استادیاری حداکثر تا ۲/۵ امتیاز دانش پژوهی آموزشی را در این بند به عنوان معادل ارائه کند.

ه. مشارکت (اعم از صاحب یا همکار) در هر فرایند دانش پژوهی آموزشی دانشگاهی معادل یک مقاله به زبان خارجی بند «ه» ماده ۱۲ شیوه نامه اجرایی آیین نامه ارتقا (شروط لازم جهت ارتقا از ماده ۳ اعضای هیأت علمی آموزشی) می باشد و هر هیأت علمی می تواند حداکثر تا ۳/۷۵ امتیاز دانش پژوهی آموزشی برای مرتبه دانشیاری (حداکثر تا دو فرایند دانش پژوهی) و حداکثر تا ۷/۵ امتیاز دانش پژوهی آموزشی برای مرتبه استادی (حداکثر تا چهار فرایند دانش پژوهی) موضوع این بند به عنوان معادل ارائه کند.

و. مشارکت هیأت علمی (اعم از صاحب یا همکار) در هر فرایند دانش پژوهی آموزشی معادل مشارکت در یک مقاله موضوع بند «و» ماده ۱۲ شیوه نامه اجرایی آیین نامه ارتقا (شروط لازم جهت ارتقا از ماده ۳ اعضای هیأت علمی آموزشی) می باشد و هر هیأت علمی می تواند حداکثر تا سه فرایند دانش پژوهی آموزشی را در این بند برای مرتبه دانشیاری و چهار فرایند دانش پژوهی آموزشی را برای مرتبه استادی در این بند به عنوان معادل ارائه کند.

ز. صاحبان هر فرایند دانش پژوهی آموزشی حداکثر دو نفر را به عنوان صاحبان اصلی فرایند معرفی می کنند که از امتیاز یکسان برخوردار بوده و در صورت تعدد صاحبان اصلی فرایند، تصمیم گیری به پیشنهاد کمیته دانش پژوهی دانشگاهی/کشوری و تأیید هیأت ممیزه دانشگاه/مرکزی (حسب مورد) می باشد.

ح. برای مرتبه استادی (به عنوان یکی از موارد بند «ح» ماده ۱۲ شیوه نامه اجرایی آیین نامه ارتقا):

- یک فرایند کشوری دانش پژوهی آموزشی فرد متقاضی (به عنوان صاحب اصلی فرایند)، حائز رتبه اول جشنواره کشوری شهید مطهری (از سال ۱۳۹۴ و بعد از آن) شده باشد. لازم است کشوری بودن فرایند دانش پژوهی آموزشی به تأیید کمیته کشوری دانش پژوهی برسد.

۲) هر امتیاز تنها در یک ماده محاسبه شده و در صورت استفاده در یک ماده نباید مجدداً مورد محاسبه قرار گیرد.

ماده ۶. محاسبه امتیازات بند ۶ ماده دو آیین نامه ارتقا:

۱) حداکثر امتیاز ذکر شده در هر یک از بندهای شش گانه مندرج در بند شش ماده ۲ آیین نامه ارتقای مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی معرف امتیاز آموزش دانشورانه یا دانش پژوهی آموزشی (قابل انتقال به ماده ۳ آیین نامه ارتقا) در سطح کشوری است.

۲) حداکثر امتیاز فعالیت‌های مندرج در بند شش ماده ۲ آیین نامه ارتقا بر حسب سطح نوآوری به شرح جدول پیوست محاسبه می‌گردد.

۳) تعاریف بیشتر و مصادیق دیگر در حیطه‌های دانش پژوهی آموزشی در پیوست آمده است که می‌تواند به عنوان راهنما مورد استفاده قرار گیرد.

ماده ۷. بسترسازی برای انجام فعالیت‌های نوآورانه آموزشی:

۱) مراکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه‌ها موظفند برنامه‌های مشخصی برای توسعه کمی و کیفی فعالیت‌های نوآورانه داشته باشند.

۲) به این منظور لازم است معاونت آموزشی دانشگاه‌ها زمینه و بستر مناسب برای انجام این گونه فعالیت‌ها، و راهکارهایی را جهت حمایت و رفع موانع موجود در سطوح مختلف مصوب و اجرای آنها را از طریق مرکز مطالعات دانشگاه پیگیری نمایند.

ماده ۸. روند نظارت بر فعالیت‌های کمیته‌های دانشگاهی دانش پژوهی:

۱) مسئولیت نظارت بر روند ارزشیابی فعالیت‌های دانش پژوهی آموزشی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها بر عهده کمیته کشوری دانش پژوهی است.

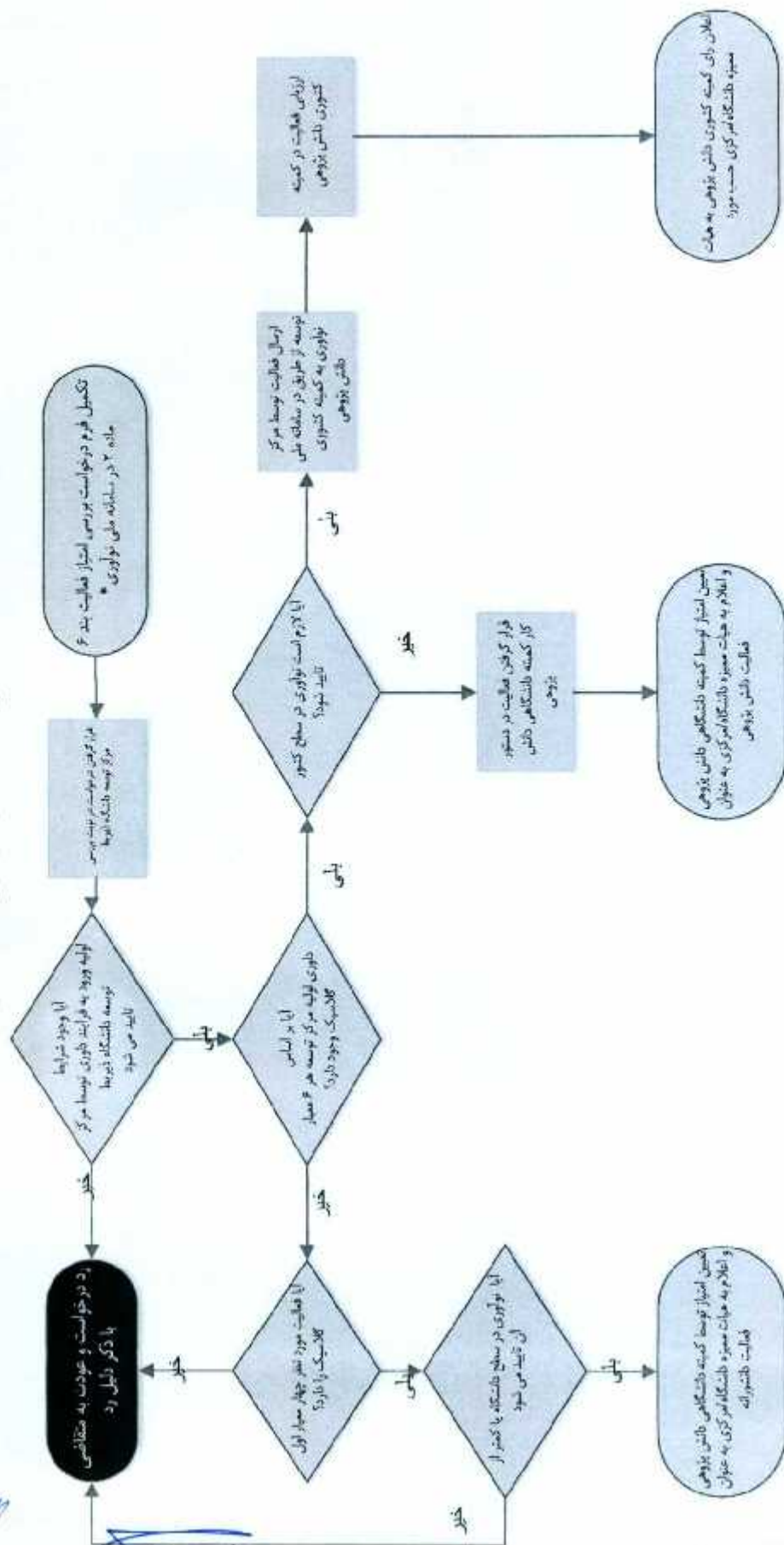
۲) معیارها و چارچوب ارزشیابی عملکرد کمیته‌های دانشگاهی دانش پژوهی به پیشنهاد دبیرخانه کمیته و تأیید کمیته کشوری تدوین می‌شود.

۳) کمیته کشوری دانش پژوهی ضمن بررسی گزارش ارزشیابی ادواری از نحوه عملکرد دانشگاه‌ها در ارزشیابی فعالیت‌های دانش پژوهی آموزشی، بازخوردهای لازم جهت بهبود فرایند را به رئیس هیأت ممیزه دانشگاه ارائه می‌کند.

۴) لازم است رئیس هیأت ممیزه دانشگاه نسبت به اعمال و گزارش اصلاحات لازم در عملکرد کمیته دانش پژوهی متناسب با بازخوردهای دریافت شده اقدام نماید.

۵) در صورت عدم مراعات کامل ضوابط در بررسی و تعیین امتیاز فعالیت‌های موضوع این شیوه‌نامه، کمیته کشوری دانش پژوهی می‌تواند اختیارات تفویض شده به کمیته دانشگاهی دانش پژوهی آموزشی را سلب نماید.

جریان فرایند ارائه و ارزشیابی فعالیت‌های موضوع بند ششم ماده ۲

* چنانچه به هر دلیلی سامانه از دسترس خارج شود و امکان ثبت فعالیت در سامانه وجود نداشته باشد، نحوه ثبت فعالیت و ارائه درخواست بررسی آن توسط مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی وزارت متبوع مشخص خواهد شد.

حیطه فعالیت	مصادقات فعالیتها (به شرط احراز شرایط ورود به فرایند داوری و وجود حداقل ۴ معیار اول از معیارهای شش گانه کلاسیک)	محدوده امتیاز	حداکثر امتیاز موضوع	گروه	دانشکده	دانشگاه	کشوری
تدوین و بازنگری برنامه های آموزشی	مشارکت در برنامه ریزی درسی و یا بازنگری رشته مقطع	۵-۱۵	۱۵	۵-۹	۵-۱۰	۵-۱۲	۵-۱۵
	مشارکت در برنامه ریزی درسی و یا بازنگری دوره آموزشی یا درس جدید	۰/۵-۵		۰/۵-۳	۰/۵-۳/۵	۰/۵-۴	۰/۵-۵
	طراحی و اجرای برنامه آموزش مداوم، آموزش اساتید، آموزش ضمن خدمت کارکنان حوزه سلامت	۰/۵-۵		۰/۵-۳	۰/۵-۳/۵	۰/۵-۴	۰/۵-۵
	طراحی و اجرای روش های نوین ارزشیابی دانشجو	۰/۲-۵		۰/۲-۳	۰/۲-۳/۵	۰/۲-۴	۰/۲-۵
ارزشیابی	طراحی و اجرای ابرارها، روش ها و فرایند ارزشیابی استاد	۰/۲-۵	۱۰	۰/۲-۳	۰/۲-۳/۵	۰/۲-۴	۰/۲-۵
	مشارکت در طراحی و انجام ارزشیابی برنامه مانند ارزشیابی درونی و بیرونی گروه ها و برنامه ها، تدوین استانداردها و شاخص های اعتباربخشی، ارزشیابی برنامه و مؤسسه بر اساس این استانداردها و ارزشیابی آزمون ها	۱-۱۰		۱-۶	۱-۷	۱-۸	۱-۱۰
یاددهی و یادگیری	به کارگیری روش های جدید تدریس در عرصه های گوناگون	۱-۲	۱۰	۱-۱/۲	۱-۱/۵	۱-۱/۸	۱-۲
	وسایل آموزشی	۱-۷		۱-۳	۱-۴	۵-۱	۱-۷
مشارکت در طراحی و تولید محصولات آموزشی	ت تهیه محتوای الکترونیکی، لوح فشرده آموزشی یا رعایت ساختار علمی	۱-۷	۱۰	۱-۳	۱-۴	۵-۱	۱-۷
	راهنمای مطالعه	۱-۵		۱-۳	۱-۳/۵	۱-۴	۱-۵
	سایر محصولات به پیشنهاد کمیته دانشگاهی و تأیید کمیته کشوری دانش پژوهی	۱-۷					۱-۷
	مشارکت در طراحی و عملیاتی ساختن فرایندها، مقررات، آیین نامه ها و دستورالعمل های آموزشی که در جهت ارتقای کیفیت آموزش و خدمات آموزشی باشد	۰/۲-۵		۰/۲-۳	۰/۲-۳/۵	۰/۲-۴	۰/۲-۵
مدیریت و رهبری آموزشی	مشارکت در طراحی سیستم آموزش الکترونیک و اجرای آن در سطح دانشگاه، شامل آماده سازی محتوای طراحی آزمون الکترونیکی، هدایت کلاس های مجازی و سایر موارد مرتبط (ارک، تبصره ۴)	۰/۵-۸	۱۰	۰/۵-۴/۸	۰/۵-۵/۶	۰/۵-۶/۴	۰/۵-۸

تبصره ۱: تولید وسایل آموزشی، محتوای الکترونیکی، لوح فشرده آموزشی و سایر محصولات (حیطه مشارکت در طراحی و تولید محصولات آموزشی) و «سایر موارد» (حیطه یادگیری الکترونیکی) تنها در شرایط نوآوری در سطح کشوری و به شرط احراز تمام شش معیار کلاسیک به عنوان فعالیت دانش پژوهی آموزشی (که می تواند جایگزین امتیازات ماده ۳ آیین نامه ارتقا شود) امتیاز دارد، و اخذ این امتیاز منوط به تأیید کمیته کشوری دانش پژوهی است.

تبصره ۲: برای اخذ امتیاز محصولات آموزشی، ارائه گواهی مبنی بر استفاده از این محصولات و ارزشیابی آن توسط گروه هدف آن (حداقل به مدت دو دوره) الزامی است.

تبصره ۳: چنانچه در هر یک از موضوعات این بند بیش از یک نفر مشارکت داشته باشند، امتیاز متعلقه پس از اعمال ضرب طبق جدول نحوه محاسبه (پیوست شماره ۳ این شیوه نامه) ضریب خورده و توزیع امتیاز در صورت توافق صاحبان و همکاران، بر اساس توافق صورت گرفته اعمال شده و در صورت عدم توافق بر اساس جدول پیوست شماره ۳ همین شیوه نامه صورت پذیرد.

تبصره ۴: امتیاز دانش پژوهی بین کلیه صاحبان و همکاران فرایند اعم از اعضای هیأت علمی، کارشناسان و دانشجویان تقسیم می شود. بدیهی است برای آن دسته از افرادی که در زمان تعیین امتیازات فرایندها، عضو هیأت علمی نیستند در صورت پیوستن به دانشگاه به عنوان عضو هیأت علمی امکان بهره برداری از امتیازات کسب شده را در اولین ارتقای مرتبه خواهند داشت.

تعاریف و مصادیق حیطه‌های دانش پژوهی آموزشی

حیطه تدوین و بازنگری برنامه های آموزشی

تعریف:

برنامه درسی طرح یا نقشه‌ای است که دربرگیرنده فرصت‌های یادگیری و تجارب آموزشی برنامه‌ریزی شده برای محدوده زمانی و مکانی مشخص می‌باشد. به عبارت دیگر ابزاری است که به واسطه فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده و هدفمند، موجبات یادگیری در یادگیرندگان را فراهم می‌آورد. محدوده فرایندهای حیطه برنامه‌ریزی درسی می‌تواند دربرگیرنده طیفی از یک دوره کوتاه مانند توانمندسازی آموزشی اعضای هیأت علمی و کارکنان یا آموزش مداوم تا سطح یک رشته باشد. همچنین گروه هدف آن می‌تواند اعضای هیأت علمی، دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی و یا دانش‌آموختگان باشند. فرایندهای این حیطه می‌تواند در قالب تمام گام‌های برنامه‌ریزی درسی طراحی و اجرا گردد یا فقط شامل یکی از مراحل آن باشد به شرط آن که نقش آن مرحله در کل فرایند برنامه‌ریزی درسی مشخص باشد.

این حیطه مصادیق زیر را دربر می‌گیرد:

- نیازسنجی (به گونه‌ای که به کارگیری نتایج آن در فرایند برنامه‌ریزی نشان داده شود)
- تدوین اهداف (از جمله توانمندی‌های دانش‌آموختگان)
- انتخاب و سازماندهی محتوا
- اجرای برنامه

این حیطه موارد زیر را در بر نمی‌گیرد:

- نوآوری در حیطه روش تدریس یا ارزشیابی برنامه درسی که به طور مستقل از برنامه درسی باشد. این موارد حسب مورد در حیطه‌های یاددهی و یادگیری یا ارزشیابی آموزشی قرار می‌گیرند.
- مدیریت برنامه درسی. این مورد نیز در حیطه مدیریت و رهبری آموزشی قرار می‌گیرد.

حیطه یاددهی و یادگیری

تعریف:

هر آن چه که به تعاملات یاددهنده و یادگیرنده در راستای دستیابی به اهداف آموزشی مرتبط می‌شود.

این حیطه مصادیق زیر را دربر می گیرد:

- الگوها و مدل های تدریس
- یادگیری در گروه های بزرگ
- یادگیری در گروه کوچک
- آموزش بالینی
- یادگیری در عرصه جامعه
- یادگیری از همتایان
- بازخورد (در صورتی که مرتبط با تعاملات یاددهنده- یادگیرنده و ویژگی های خاص آنها - سبک های یادگیری و ... - باشد و منجر به بهبود کیفیت یاددهی و یادگیری شود).

این حیطه موارد زیر را در بر نمی گیرد:

- چنانچه فرد ابزار یا محصول آموزشی را تهیه کرده باشد و از آن در فرایند یاددهی و یادگیری استفاده کند، چون تمرکز بر ساخت ابزار است، در این حیطه قرار نمی گیرد. این موارد در حیطه محصولات آموزشی قرار می گیرند.
- مواردی که برنامه درسی تدوین شده و بخشی از آن نیز به روش های تدریس، اختصاص دارد، چون تأکید اصلی بر تدوین برنامه است، در این حیطه قرار نمی گیرد. این موارد در حیطه تدوین و بازنگری برنامه های آموزشی قرار می گیرند.
- مواردی که روش آموزش یا تدریس به کار رفته مبتنی بر استفاده از فضاهای مجازی است و قسمت عمده ارتباط در فضای مجازی شکل می گیرد در این حیطه قرار نمی گیرند. این موارد در حیطه یادگیری الکترونیکی قرار می گیرد
- بازخورد چنانچه به عنوان یکی از گام های فرایند ارزشیابی باشد، در این حیطه قرار نمی گیرد. این موارد در حیطه ارزشیابی قرار می گیرد.

حیطه ارزشیابی

تعریف:

جمع آوری و تحلیل نظام مند و هدفمند اطلاعات با روش علمی (روا و پایا) جهت بررسی کارکرد، اثربخشی و سطح علمی و رعایت اصول، در مورد اعضای هیأت علمی، فراگیران، یا برنامه درسی جهت بازخورد (به منظور بهبود عملکرد) یا تصمیم گیری

این حیطه مصادیق زیر را در بر می گیرد:

هر ارزشیابی اعم از low-stake یا high-stake، تکوینی یا تراکمی، به روش کاغذی یا الکترونیکی در زیرحیطه‌های زیر:

- ارزشیابی کمیت یا کیفیت آموزشی اعضای هیأت علمی
- ارزیابی فراگیران در عرصه‌های مختلف آموزشی
 - انواع آزمون
 - تحلیل آزمون
 - ارائه بازخورد
 - ارزشیابی آزمون
- ارزشیابی برنامه و مؤسسه
 - تدوین استانداردهای آموزشی و شاخص‌های اعتباربخشی
 - ارزشیابی گروه آموزشی
 - سنجش محیط آموزشی
 - اعتباربخشی برنامه‌ای (آموزشی)
 - اعتباربخشی مؤسسه‌ای (آموزشی)

این حیطه موارد زیر را در بر نمی گیرد:

- طراحی سامانه‌های خدمات آموزشی
- طراحی سامانه‌هایی که در راستای ارزشیابی به کار رود در صورتی که تأکید و تمرکز بر طراحی سامانه باشد
- ارزیابی کیفیت و اثربخشی مشاوره دانشجویی
- نیازسنجی آموزشی
- برنامه‌ریزی راهبردی
- مدیریت فضاها و امکانات و خدمات آموزشی. این موارد در حیطه مدیریت و رهبری قرار می‌گیرد.
- اتوماسیون فرایندها این موارد اگر جنبه طراحی سامانه داشته باشد در حیطه محصولات آموزشی و اگر کاربرد آن به منظور استفاده بهینه در مدیریت روند باشد در حیطه مدیریت و رهبری قرار می‌گیرد.
- ارزشیابی فرایندهای آموزشی به عنوان جزئی از طراحی و اجرای فرایند

حیطه یادگیری الکترونیکی

تعریف:

تعامل یاددهنده یادگیرنده با استفاده از فناوری‌های برخط و فناوری‌های مبتنی بر IT پیشرفته (از محتوای متنی تعاملی تا استفاده از آواتار در دنیاهای مجازی) برای کسب دانش، مهارت و نگرش

این حیطه مصادیق زیر را دربر می‌گیرد:

- ارائه آموزش از طریق اینترنت با استفاده از فناوری‌های همزمان³ (مانند کلاس مجازی)، اعم از ترکیبی یا صرفاً مجازی
- ارائه آموزش از طریق اینترنت با استفاده از فناوری‌های غیرهمزمان⁴ (مانند استفاده از LMS)، اعم از ترکیبی یا صرفاً مجازی
- آرایه آموزش با استفاده از فناوری‌های واقعیت مجازی و واقعیت افزوده
- آرایه آموزش با استفاده از شبیه سازهای⁵ رایانه‌ای مانند بیمار مجازی
- انواع آموزش‌های ارائه شده با استفاده از فناوری همراه⁶

توضیح اول: فرایند یادگیری الکترونیکی باید شامل کلیه مراحل طراحی آموزشی (شامل: تحلیل، طراحی، توسعه، اجرا و ارزشیابی) باشد.

توضیح دوم: لزومی ندارد که کلیه فعالیت‌های طراحی آموزشی در محیط اینترنت صورت گیرد و اقداماتی از این روند می‌تواند به صورت حضوری برگزار شده باشد.

این حیطه موارد زیر را در برنمی‌گیرد:

- تولید انواع محتوای الکترونیکی مانند بسته‌های مولتی مدیا، کتاب الکترونیکی، و ... بدون استفاده در سیستم آموزش مجازی. این موارد در حیطه محصولات آموزشی قرار می‌گیرند.
- مجازی کردن فرایندهای اداری یا اجرایی مانند استفاده از زیرساخت‌های فناوری اطلاعات مانند ارزشیابی مبتنی بر شبکه (مانند نرم افزارهای ارزشیابی هیأت علمی) یا نرم افزارهای مدیریت آموزش.

³ - Synchronized

⁴ - Asynchronous

⁵ - Simulation

⁶ - Mobile Learning

فعالیت‌هایی که صرفاً مربوط به برنامه‌ریزی یا ارزشیابی دوره‌های یادگیری الکترونیکی باشد مربوط به این حیطه نیست. این موارد حسب موضوع در حیطه برنامه‌ریزی درسی و ارزشیابی آموزشی قرار می‌گیرند.

حیطه مدیریت و رهبری آموزشی

تعریف:

این حیطه دربرگیرنده وظایف و کارکردهای مدیریت و رهبری آموزشی^۷ است که منجر به تحقق اهداف از پیش تعیین شده آموزش علوم پزشکی و تعالی و ارتقای مستمر کیفیت در ابعاد مختلف حیات آکادمیک دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی علوم پزشکی می‌گردد.

این حیطه مصادیق زیر را دربر می‌گیرد:

- برنامه‌ریزی راهبردی (استراتژیک) و عملیاتی در آموزش علوم پزشکی
- نیازسنجی در راستای ارتقای مدیریت و رهبری آموزشی
- طراحی، اجرا و ارزشیابی فرایندهای ارتقای کیفیت آموزش علوم پزشکی (مدیریت تغییر)
- رهبری تغییر و تحول در آموزش علوم پزشکی
- جذب و بکارگیری نیروی انسانی اثربخش در آموزش علوم پزشکی
- ظرفیت‌سازی فردی و سازمانی در راستای مدیریت و رهبری تغییرات آموزشی از جمله رایانه مشاوره، راهنمایی و منتورینگ
- پیاده‌سازی راهکارهای ارتقای انگیزه اعضای هیأت علمی، دانشجویان و کارکنان در حوزه آموزش
- به کارگیری زیرساخت‌های فناوری اطلاعات به منظور بهینه‌سازی امور مرتبط با مدیریت آموزشی
- مدیریت فضا، امکانات و خدمات آموزشی
- مدیریت برنامه درسی
- استقرار نظام حمایت از دانشجویان

این حیطه موارد زیر را در بر نمی‌گیرد:

- مدیریت امور اداری و مالی بخش آموزش
- مدیریت فضای مجازی و نرم افزارهای مرتبط با آموزش علوم پزشکی
- طراحی، ساخت و به کارگیری تجهیزات آموزشی
- مدیریت کلاس درس

حیطه طراحی و تولید محصولات آموزشی

تعریف:

محصول آموزشی، عبارت است از هر نوع ابزار، مواد، رسانه (media)، و فناوری (technology) آموزشی که امکان به کارگیری در عرصه‌های آموزشی مختلف را دارا باشد و باید حداقل یک نمونه تولید شده (در مقیاس آزمایشی) و طرح تجاری سازی (Business Plan)، را داشته باشد.

این حیطه مصادیق زیر را دربر می‌گیرد:

- فیلم آموزشی
- پادکست
- پویانمایی
- تیزر دیجیتال اینفوگرافی
- راهنمای مطالعه^۸ و درسنامه^۹
- بازی سازی (اعم از بازی‌های فیزیکی و دیجیتال) شامل بازی‌های جدی یا کاربردی^{۱۰} و بازی‌های آکادمیک^{۱۱} و اورینگامی (فیزیکی و الکترونیکی)
- شبیه سازهای آموزشی شامل مدل و مولاز آموزشی (اعم از فیزیکی و مجازی)
- واقعیت افزوده (AR) و واقعیت مجازی (VR)
- هولوگرام ۳ بعدی
- نرم افزارهای آموزشی
- طراحی سامانه‌های آموزشی
- اپلیکیشن موبایل
- گجت
- ابزارهای معاینه تشخیصی با قابلیت استفاده آموزشی

^۸ - Material

^۹ - Study Guide

^{۱۰} - Student textbook

^{۱۱} - Applied or Serious Games

^{۱۲} - Academic Games

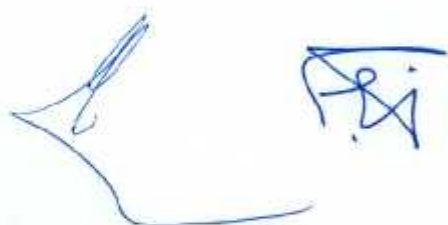

توضیح اول: رعایت معیارهای گلاسیک جهت ارزیابی محصولات تولید شده، الزامی است. در این چارچوب، ثبت پتنت^۱ محصول، ثبت محصول در مرکز مالکیت معنوی، ثبت به عنوان محصول دانش بنیان، دفاع موفق محصول در مراکز رشد دانشگاه های علوم پزشکی یا مراکز رشد و پارک های فناوری وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ثبت اختراع یا ثبت پتنت در مراکز معتبر بین المللی، و کسب مجوز تولید انبوه از مراجع ذیصلاح (مانند اداره تجهیزات پزشکی) و ... معادل معیارهای گلاسیک ۴، ۵ و ۶ در نظر گرفته خواهند شد.

توضیح دوم: رعایت الزامات تجاری سازی به منزله سطح ملی و بین المللی بوده و منجر به کسب امتیاز افزوده در این سطح خواهد خواهد شد.

این حیطه موارد زیر را در بر نمی گیرد:

- محصولاتی که مجری فرایند طراحی یا تولید محصولات مذکور را انجام نداده و صرفاً به استفاده، ارزشیابی محصولات نامبرده مبادرت ورزیده باشد. این موارد حسب موضوع در سایر حیطه ها، قرار خواهند گرفت.
- محصولاتی همچون ابزارها، تجهیزات و ملزومات پزشکی که صرفاً با عمدتاً کارکرد بهداشتی و درمانی دارند.

جدول شماره ۱۵- موضوع بند ۴ ماده دو آیین نامه ارتقاء: (فعالیت های دانش پژوهی آموزشی) * اعضای هیات علمی آموزش موسسه

ردیف	عنوان	اخذ کلی	نوع همکاری							نوع فعالیت نوآورانه				سطح				امتیاز	ملاحظات
			مستقیم	غیرمستقیم	مشاوره	مدیریت	تسهیل	تجهیز	تعمیم	توسعه	تعمیم	توسعه	تجهیز	تعمیم	توسعه	تجهیز	تعمیم		
			جمع امتیازات																
			امضاء مدیر گروه مربوط:															امضاء دیر کمیته منتخب دانشگاه:	
			امضای دبیر کمیته دانشگاهی دانش پژوهی آموزشی:																

نسخه